

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 3.10.2008
COM(2008) 637 konč.

2008/0193 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o spremembi Direktive Sveta 92/85/EGS o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo

{SEC(2008)2595}

{SEC(2008)2596}

(predložila Komisija)

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Razlogi za predlog in njegovi cilji

Cilj tega predloga je izboljšati varstvo nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo. Predlog predvsem podaljšuje minimalno trajanje porodniškega dopusta s 14 na 18 tednov, da si delavka lažje opomore od neposrednih posledic poroda in se po koncu porodniškega dopusta lažje vrne na trg delovne sile. Direktiva prav tako izboljšuje pravice iz delovnega razmerja nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo. Predlog bo prispeval k boljšemu usklajevanju poklicnega, zasebnega in družinskega življenja.

Predlog je prednostna pobuda¹ v okviru delovnega programa Komisije za leto 2008² (ref. 2008/EMPL/025).

Splošno ozadje

Komisija se je v načrtu za enakost med ženskami in moškimi 2006–2010³, ki ga je sprejela marca 2006, obvezala, da bo pregledala obstoječo zakonodajo EU o enakosti med spoloma, ki ni vključena v prenovljeno različico iz leta 2005, da bi po potrebi posodobila in preoblikovala besedila. Direktiva 92/85/EGS ni vključena v prenovljeno različico.

Evropski svet je marca 2006 poudaril, da je treba izboljšati ravnovesje med delom in zasebnim življenjem za večjo gospodarsko rast, blaginjo in konkurenčnost, in odobril Evropski pakt za enakost med spoloma. Decembra 2007⁴ je Svet pozval Komisijo, naj ovrednoti pravni okvir, ki podpira usklajevanje, in morebitne potrebe po izboljšavah. Marca 2008 je Evropski svet ponovno poudaril, da so za usklajevanje dela z zasebnim in družinskim življenjem tako žensk kot moških potrebna nadaljnja prizadevanja.

Evropski parlament redno poziva k izboljšanju obstoječe zakonodaje v zvezi z varstvom nosečih delavk in odobritvijo starševskega dopusta ter k ukrepom za boljše usklajevanje poklicnega, zasebnega in družinskega življenja. V svoji resoluciji z dne 21. februarja 2008 o demografski prihodnosti Evrope⁵ je na primer pozval države članice, naj sprejmejo najboljše prakse glede porodniškega dopusta in poudaril, da je možno pozitivno vplivati na krivulje rodnosti z usklajenimi javnimi politikami, z vzpostavitvijo družini in otrokom naklonjenega materialnega in čustvenega okolja.

V svoji resoluciji z dne 27. septembra 2007⁶ je Parlament države članice spodbudil, da sistem nadomestil za porodniški in starševski dopust preoblikujejo v vzajemnega, da se zagotovi, da ženske ne bodo več dražji vir dela kot moški, in pozdravil postopek posvetovanja o

---

¹ Načrt je objavljen na:

http://ec.europa.eu/atwork/programmes/docs/clwp2008_roadmap_priority_initiatives.pdf.

² COM(2007) 640.

³ COM(2006) 92.

⁴ SOC 385 sklepi Sveta: Uravnotežena vloga žensk in moških na področju delovnih mest, rasti in socialne kohezije.

⁵ 2007/2156 (INI), točki 14 in 15, na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0066+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>.

⁶ 2007/2065(INI) na:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P6-TA-2007-0423>, točke 13, 28 in 29.

usklajevanju s socialnimi partnerji. Države članice je prav tako pozval, naj se v povezavi s socialnimi partnerji borijo proti diskriminaciji nosečnic na trgu dela in naj ustrezno ukrepajo, da bodo zagotovile visoko stopnjo varstva za matere, ter od Komisije zahteval, naj podrobneje oceni skladnost s pravom Skupnosti na tem področju in določi, ali bi ga bilo treba spremeniti.

Obstoječe določbe na področju, na katero se nanaša predlog

Direktiva 92/85/EGS (deseta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) zagotavlja vsaj 14 zaporednih tednov porodniškega dopusta. Direktiva določa tudi zahteve glede zdravja in varnosti na delovnem mestu za zaščito nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo. Med porodniškim dopustom se ženske ne sme odpustiti. Pravice, ki izhajajo iz pogodbe o zaposlitvi, so zagotovljene.

V skladu s členom 2(7) Direktive 76/207/EGS⁷ ima ženska pravico, da se po porodniškem dopustu vrne na isto ali enakovredno delovno mesto. V skladu s to določbo je slabše obravnavanje žensk, ki je povezano z nosečnostjo ali porodniškim dopustom, diskriminacija.

Usklajenost z drugimi politikami in cilji Unije

Cilj tega predloga je v skladu s politikami EU, zlasti z lizbonsko strategijo za rast in delovna mesta. V skladu s Pogodbo si Skupnost prizadeva odpraviti neenakosti in spodbujati enakost med moškimi in ženskami v vseh svojih dejavnostih. Enakost med spoloma je bistvo lizbonske strategije: ker je razlika v stopnji zaposlenosti žensk z otroki in moških z otroki velika, je treba to vrzel nujno premostiti, če hočemo doseči stopnjo zaposlenosti žensk, ki si jo je zastavila EU. Zmanjšanje te razlike je ključno tudi za doseganje večje enakosti med spoloma.

2. POSVETOVANJE Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCENA UČINKA

Posvetovanje

Vsa omenjena posvetovanja so bila opravljena na podlagi številnih možnosti za izboljšanje zakonodajne podpore usklajevanju. Iz razlogov, obrazloženih v nadaljnjem besedilu, se predlog Komisije omejuje na spremembo Direktive 92/85/EGS.

Komisija se je leta 2006 in 2007 v okviru dvostopenjskega posvetovalnega postopka posvetovala z evropskimi socialnimi partnerji o boljšem usklajevanju poklicnega, zasebnega in družinskega življenja v zvezi z Direktivo 92/85/EGS in Direktivo 96/34/ES⁸. Komisija je proučila načine, kako bi lahko izboljšali obstoječo zakonodajo o varstvu materinstva in starševskem dopustu, ter opredelila nove vrste z družino povezanega dopusta (očetovski in posvojiteljski dopust ter dopust za nego družinskih članov). Kar zadeva druge ukrepe, je Komisija poudarila možnosti otroškega varstva in nege vzdrževanih družinskih članov, nove načine dela (vključno z delom na daljavo) in spodbude moškim, da izkoristijo priložnosti na tem področju.

⁷ Direktiva sveta 76/207/EGS z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev (UL L 39, 14.2.1976, str. 40). Direktiva, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2002/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 269, 5.10.2002, str. 15).

⁸ Direktiva Sveta 96/34/ES z dne 3. junija 1996 o okvirnem sporazumu o starševskem dopustu, sklenjenem med UNICE, CEEP in ETUC (UL L 145, 19.6.1996, str. 4).

Odgovori so bili različni⁹: nekateri socialni partnerji so pobudo Komisije pozdravili, drugi pa so zavrnilo kakršno koli spremembo obstoječih določb. Vendar so evropski socialni partnerji julija 2008 obvestili Komisijo, da nameravajo začeti pogajanja o nekaterih vidikih ureditve družinskega dopusta v skladu s členom 139 Pogodbe. Po koncu pogajanj med socialnimi partnerji (največ devet mesecev) bo Komisija sprejela ustrezne ukrepe, da bo nov sporazum pravno veljaven v obliki direktive, ali pa bo, v primeru neuspešnih pogajanj, premislila, ali naj sama predloži zakonodajni predlog.

Ker so socialni partnerji potrdili, da v pogajanjih ne nameravajo obravnavati porodniškega dopusta, Komisija meni, da bi bilo primerno ta predlog vložiti zdaj, da bodo socialni partnerji pri pregledu starševskega dopusta vedeli, do česa je minimalno upravičena mati in kakšni so pogoji porodniškega dopusta.

Komisija se je decembra 2007 z državami članicami posvetovala o možnostih, ki so bile vključene v posvetovanja s socialnimi partnerji. Glede porodniškega dopusta so se nekatere države članice strinjale s (skromnim) podaljšanjem, nekatere so se strinjale s povišanjem nadomestila, nekatere pa so bile proti vsem spremembam na ravni EU. Nekatere druge članice na vprašalnik niso odgovorile.

Komisija se je posvetovala tudi z evropskimi nevladnimi organizacijami¹⁰ s tega področja. Na splošno podpirajo pobude, s katerimi bi dosegli boljše usklajevanje.

Komisija je za mnenje prav tako vprašala Svetovalni odbor za enake možnosti žensk in moških¹¹. Večina članov meni, da je potrebna dodatna zakonodaja na ravni EU, s katero bi porodniški dopust podaljšali na 24 tednov in nadomestilo med tem dopustom zvišali na stopnjo polne plače¹².

Nazadnje je za mnenje o osnutku predloga vprašala tudi Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu.

Odzivi na postopek posvetovanja so se upoštevali pri pripravi tega predloga. Podaljšanje porodniškega dopusta za štiri tedne je majhen dosežek, ki pa se sklada z zdajšnjimi razmerami v številnih državah članicah. Polna plača zagotavlja, da ženske zaradi rojstva otroka finančno niso prikrajšane.

---

⁹ Glej: http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/legislation/new_legislation_en.html.

¹⁰ Glej: http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/legislation/new_legislation_en.html.

¹¹ Vključno s člani iz držav članic, organi za enako obravnavo, socialnimi partnerji in NVO.

¹² Mnenje z dne 3. julija 2008, objavljeno na:
http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/docs/2008/opinion_newforms_en.pdf.

Zbiranje in uporaba izvedenskih mnenj

Pri pripravi te pobude je Komisija naročila študijo o stroških in prednostih ukrepov za usklajevanje¹³. Iz študije je razvidno, da je predlagana sprememba določb o porodniškem dopustu dobra izbira, saj se določbe v državah članicah od nje le malo razlikujejo.

Mreža neodvisnih pravnih strokovnjakov za enakost med spoloma je pripravila poročilo o pravicah med nosečnostjo ter porodniškim, starševskim in očetovskim dopustom¹⁴ v državah članicah in poročilo o nacionalnih ukrepih za prožne vzorce dela¹⁵.

Ocena učinka

Komisija je pripravila oceno učinka¹⁶ na podlagi zakonodajnih možnosti, opisanih v posvetovalnem dokumentu iz druge stopnje posvetovalnega postopka iz leta 2007, ki ga je poslala socialnim partnerjem. Čeprav je Komisija svoj predlog omejila na porodniški dopust, bo ocena drugih možnosti lahko v pomoč socialnim partnerjem pri pogajanjih, pri čemer bodo ohranili svojo neodvisnost.

Namen poročila o oceni učinka¹⁷ je bil opredeliti najboljše možnosti politik, da bi dosegli zastavljene cilje in okrepili podporo usklajevanju. Proučilo je široko paleto ukrepov, vključno s spremembami obstoječih direktiv o dopustu, povezanem z družino, in sicer direktiv 92/85/EGS in 96/34/ES, in uvedbo novih/drugih vrst dopusta, kot so posvojiteljski in očetovski dopust ter dopust za nego vzdrževanih družinskih članov. Proučile so se številne možnosti, preden se je izbira omejila na naslednje: nobenega ukrepa na ravni EU, razširjanje dobre prakse, sprememba pravil o porodniškem dopustu (Direktiva 92/85/EGS), sprememba pravil o starševskem dopustu (Direktiva 96/34/ES), oblikovanje podrobnejših določb za posvojiteljski dopust in uvedba dveh novih vrst dopusta, in sicer očetovskega ter dopusta za nego vzdrževanih družinskih članov.

Ugotovljeno je bilo, da neukrepanje ne bi povečalo učinkovitosti ukrepov za usklajevanje. Nezakonodajni ukrepi (na primer izmenjava dobre prakse in pobud socialnih partnerjev) se bodo v vsakem primeru nadaljevali, kot tudi drugi ukrepi za povečanje stopnje zaposlenosti žensk.

Povečanje pravic do z družino povezanega dopusta in drugi ukrepi, zlasti boljše možnosti otroškega varstva, bodo ženskam in moškim pomagali uskladiti poklicno in zasebno življenje. Izhodišče je ustrezna ureditev porodniškega dopusta za mater in starševski dopust, ki ga lahko vzameta oba starša. V oceni učinka je bilo ugotovljeno, da predlog za spremembo pravil o porodniškem dopustu (Direktiva 92/85/EGS) na tej stopnji ostaja zelo koristen ukrep za izboljšanje usklajevanja in bi ga socialni partnerji lahko upoštevali pri svojih pogajanjih o drugih oblikah z družino povezanega dopusta.

Na podlagi rezultatov posvetovalnega postopka in študije, ki jo je naročila Komisija, je bilo ugotovljeno, da je možnost podaljšanja porodniškega dopusta in zvišanja nadomestila primeren način za izboljšanje zdravja in varnosti žensk ter za omogočanje ženskam, da laže

¹³ Glej: http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/legislation/index_en.html.

¹⁴ Glej: http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/legislation/bulletin_en.html.

¹⁵ http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/docs/reconciliation_final_28_august_en.pdf

¹⁶ SEC(2008) 2526.

¹⁷ Glej: http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/legislation/new_legislation_en.html.

uskladijo svoje poklicne in družinske obveznosti, kar spodbuja enake možnosti žensk in moških na trgu dela.

Trenutno porodniški dopust traja od 14 tednov v nekaterih državah članicah do 28 tednov v drugih, v določenih okoliščinah pa tudi do 52 tednov, ki pa niso plačani v celoti.

Daljši porodniški dopust bo dobri vplival na zdravje mater. Ženskam bo omogočil boljše okrevanje pa porodu, z otrokom pa bodo lahko vzpostavile tesnejši odnos. Poleg tega se ženske lažje vrnejo na delovno mesto, ko je otrok starejši, kar bi pa lahko ženske spodbudilo, da bi vzele manj starševskega dopusta. Daljši porodniški dopust in krepitev pravic žensk po vrnitvi s porodniškega dopusta bosta prispevala tudi k zagotavljanju enakosti med ženskami in moškimi glede priložnosti na trgu dela in obravnave pri delu. S povišanjem nadomestila med porodniškim dopustom bi zagotovili, da zadevne ženske ne bi bile finančno prikrajšane.

Delodajalec pa bo tako natančneje vedel, kako dolgo bo mati odsotna, saj se predvideva, da bodo ženske vzele manj starševskega dopusta. To je še posebno pomembno za majhne organizacije, v katerih je vpliv dopusta, povezanega z družino, sorazmerno večji kot v večjih organizacijah.

Stroški te možnosti izhajajo iz daljšega dopusta in višjega nadomestila v tistih državah članicah, kjer je potrebna sprememba, in tudi iz stroškov za nadomeščanje odsotne delavke. Da teh stroškov ne bi neupravičeno nosila podjetja, zlasti manjša, predlog Komisije državam članicam omogoča, da nadomestilo za porodniški dopust omejijo. Države članice lahko še naprej določijo delež nadomestila, ki ga financira država, kot so ga do zdaj.

3. PRAVNI VIDIKI

Pravna podlaga

Predlog temelji na členu 137(2) in členu 141(3) Pogodbe ES. Čeprav Direktiva 92/85/EGS temelji na členu 118a Pogodbe ES (zdaj člen 137) in je posebna direktiva v okviru Direktive o zdravju in varnosti (Direktiva 89/391/EGS), se člen 141 ES doda pravni podlagi za ta predlog. Porodniški dopust je bistven za varstvo zdravja in varnosti nosečih delavk oziroma delavk, ki so pred kratkim rodile. Zaščita pred odpustom ali diskriminacijo zaradi nosečnosti ali materinstva in nadomestilo med porodniškim dopustom prispevata k varstvu zdravja in varnosti žensk. Vendar so pravila o porodniškem dopustu, njegovem trajanju, nadomestilu ter pravicah in dolžnostih žensk, ki so na porodniškem dopustu ali so se z njega vrnile, tesno povezana z izvajanjem načela o enakih možnostih in obravnavi žensk in moških, ki ga določa člen 141(3). Zato sta pravni podlagi za ta predlog združeni.

Subsidiarnost in sorazmernost

Cilj predloga je spremeniti obstoječo direktivo. Za tako spremembo je potrebna nova direktiva.

Splošni cilji predloga se lahko dosežejo le z ukrepom na ravni Skupnosti, saj lahko enake pogoje varstva nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, v vseh državah članicah zagotovi le skupni minimalni standard. Poleg zdravstvenega varstva in varnosti zadevnih žensk pri delu bo imel predlog ugoden vpliv na zmožnost žensk, da uskladijo zasebne, družinske in poklicne obveznosti. Pomembnost politik in ukrepov za spodbujanje

boljšega usklajevanja so priznale in poudarile tudi druge evropske institucije ter glavne zainteresirane strani.

Predlog ne posega dlje, kot je potrebno, da se dosežejo cilji. Je instrument za minimalni standard, državam članicam pa omogoča, da nadalje ukrepajo, če to želijo. Predlog se omejuje na ukrepe, ki so absolutno nujni za izpolnitev zastavljenih ciljev na ravni EU.

Izbira instrumenta

Ker je cilj spremeniti obstoječo direktivo, je nova direktiva edini možni pravni akt.

V vsakem primeru člen 137(2) Pogodbe navaja, da mora ukrep zakonodajnega organa EU vključevati direktive, ki zagotavljajo minimalne pogoje za postopno izvajanje.

Korelacijska tabela

Države članice morajo Komisiji sporočiti besedilo nacionalnih predpisov, s katerimi se direktiva prenese, ter predložiti korelacijsko tabelo med navedenimi predpisi in to direktivo.

Evropski gospodarski prostor

To besedilo velja za Evropski gospodarski prostor in direktiva se bo uporabljala v državah članicah evropskega gospodarskega prostora, ki niso članice EU, na podlagi sklepa Skupnega odbora EGP.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Predlog ne vpliva na proračun Skupnosti.

5. PODROBNA OBRAZLOŽITEV POSAMEZNIH DOLOČB

Člen 1

Predlagana direktiva spreminja Direktivo 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (deseta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS), zlasti njene člene 8 (Porodniški dopust), 10 (Prepoved odpusta) in 11 (Pravice iz delovnega razmerja).

Člen 8 (Porodniški dopust) se spremeni, tako da se trajanje porodniškega dopusta poveča na 18 tednov, od katerih jih mora mati 6 koristiti po rojstvu otroka. To je v skladu s trajanjem dopusta po Priporočilu o varstvu materinstva, ki ga je leta 2000 sprejel ILO, namen pa je na splošno izboljšati zdravje in varnost porodnic. S podaljšanjem si bodo ženske lažje opomogle od nosečnosti in poroda, imele bodo več časa za svoje otroke in bodo lahko dlje dojile. Po obstoječi direktivi porodniški dopust traja 14 tednov, od katerih sta dva tedna obvezna pred ali po porodu.

Nacionalni zakoni, ki materam zagotavljajo najmanj 18 tednov dopusta pred in/ali po porodu z nadomestilom vsaj v višini, ki jo predvideva ta direktiva, se za namene te direktive upoštevajo kot porodniški dopust.

Ženske, na katere se Direktiva nanaša, bodo lahko svobodno izbrale, kdaj bodo vzele neobvezen del dopusta (pred ali po porodu), in ne bodo več prisiljene v jemanje določenega dela dopusta pred rojstvom, kot je trenutno določeno v nekaterih državah članicah. O rokih za obveščanje bodo odločale države članice.

Kadar se otrok rodi po predvidenem datumu poroda, se predporodni del dopusta podaljša do dejanskega rojstva otroka, brez zmanjšanja poporodnega dela dopusta, da se zagotovi, da imajo ženske dovolj časa za okrevanje po porodu in dojenje.

Države članice določijo trajanje dodatnega dopusta v primeru prezgodnjega rojstva otroka, hospitalizacije otroka ob rojstvu, rojstva prizadetega otroka ali rojstva več otrok hkrati. Dodatni čas bi ženskam omogočil, da si opomorejo od posebnega stresa, ki ga ponavadi povzroči prezgodnje rojstvo, hospitalizacija otroka ob rojstvu, rojstvo prizadetega otroka in rojstvo več otrok.

Prav tako za boljše zdravje žensk odsotnost zaradi bolezni manj kot 4 tedne pred porodom v primeru bolezni ali zapletov zaradi nosečnosti ali poroda ne skrajša trajanja porodniškega dopusta.

Točki 1 in 2 člena 10 (Prepoved odpusta) se spremenita: Da bi upoštevali sodno prakso Sodišča evropskih skupnosti, se predlaga, da bi med porodniškim dopustom prepovedali vse priprave za morebiten odpust, ki ni povezan s posebnimi okoliščinami. Po obstoječi direktivi mora delodajalec pisno navesti pravilno utemeljene razloge za odpust, le če je ženska na porodniškem dopustu. Predlog spremembe to dolžnost delodajalca razširja na primere, v katerih je ženska odpuščena v obdobju šestih mesecev po koncu porodniškega dopusta, če ženska tako pisno utemeljitev zahteva. Namen te določbe ni spremeniti pravila o individualnem ali kolektivnem odpustu, ampak zagotoviti, tako v korist podjetja kot zadevne delavke, da mora biti na njeno zahtevo odpust v določenem obdobju po vrnitvi s porodniškega dopusta pisno pravilno utemeljen.

Nova točka 2(c) člena 11 (Pravice iz delovnega razmerja) jasno navaja, da ima po porodniškem dopustu ženska pravico, da se vrne na isto ali enakovredno delovno mesto, na katerem pogoji niso slabši, in da ima pravico do vseh izboljšav delovnih pogojev, do katerih bi bila upravičena med svojo odsotnostjo. To je vzeto iz Direktive 2002/73/ES, kakor jo spreminja Direktiva 2006/54/ES, ker je v okviru predloga za spremembo Direktive 92/85/EGS zelo pomembno.

Točka 3 spreminja obstoječe pravilo o nadomestilu med porodniškim dopustom: določa, da je nadomestilo enako polni mesečni plači, ki jo je delavka prejela pred porodniškim dopustom. Vendar to ni obvezno, saj lahko države članice za nadomestilo določijo zgornjo mejo, ki pa ne sme biti nižja od nadomestila za odsotnost v primeru bolezni. Države članice določijo, ali je nadomestilo med porodniškim dopustom enako znesku ene od zadnjih mesečnih plač pred porodniškim dopustom ali povprečju, ki se izračuna za določeno obdobje.

V skladu s sodno prakso Sodišča evropskih skupnosti¹⁸ je kljub izjemam iz člena 137(5) Pogodbe ES sprejemljivo, da zakonodaja Skupnosti, ki temelji na tem členu, ureja vprašanja nadomestila, „sicer bi nekatera področja, na katera se nanaša člen 137(1) ES, ostala brez bistva“.

---

¹⁸ Zadeva C/307/05, Del Cerro Alonso.

V skladu z novo točko 5 člena 11 ima delavka med porodniškim dopustom ali po vrnitvi s porodniškega dopusta pravico delodajalca prositi za prilagoditev oblik dela in urnika novim družinskim razmeram, delodajalec pa je obvezan prošnjo obravnavati. Vendar delodajalec ni obvezan, da prošnji ugodi ali na podlagi nje ukrepa. Podrobna pravila v zvezi z uveljavljanjem te pravice določijo države članice. Ta nova določba je potrebna za okrepitev varstva zdravja delavk in bi v dogovoru z delodajalcem lahko omogočila večjo prilagodljivost urnika in oblik dela. Člen 2b predloga za spremembo Direktive 2003/88/ES o organizaciji delovnega časa vključuje podobno določbo. Če bi se ta člen sprejel, bi se ta predlog spremembe lahko nanašal na člen 2b predloga za spremembo Direktive 2003/88/ES in Direktive 92/85/EGS ne bi bilo treba več spremeniti.

Določba o dokaznem bremenu je skupna večini direktiv o enakem obravnavanju žensk in moških. V sodnih postopkih je splošno pravilo, da mora oseba, ki kaj zatrjuje, to dokazati. Vendar je v primerih enakega obravnavanja pogosto izjemno težko pridobiti dokaze, potrebne, da se zadeva dokaže, saj so pogosto v rokah tožene stranke. Ta problem sta priznala Evropsko sodišče¹⁹ in zakonodajalec Skupnosti v direktivah 97/80/ES²⁰, 2000/43²¹, 2000/78²², 2004/113²³ in 2004/56²⁴.

Tudi določbo o viktimizaciji pogosto najdemo v direktivah o enakem obravnavanju. Učinkovito pravno varstvo mora vključevati varstvo pred povračilnimi ukrepi. Žrtve lahko od uveljavljanja svojih pravic odvrača tveganje povračilnih ukrepov. Zato je treba posameznike zaščititi pred kakršnim koli neugodnim obravnavanjem zaradi uveljavljanja pravic, ki jih zagotavlja ta direktiva.

V skladu s sodno prakso Sodišča²⁵ določba o kaznih predvideva, da ne sme biti zgornje omejitve za odškodnino, ki se izplača v primerih kršitve načela enakega obravnavanja. Ta določba ne zahteva uvedbe kazenskih sankcij.

Predlog predvideva razširitev področja delovanja obstoječih organov za enakost, ki so bili vzpostavljeni v skladu z Direktivo 2002/73/ES, kakor jo spreminja Direktiva 2006/54/ES, na vprašanja, ki jih pokriva Direktiva, če se ta nanašajo predvsem na enako obravnavanje in ne na zdravje in varnost delavca.

Člen 2

Ta določba je standardna določba, ki državam članicam omogoča, da predvidijo višjo raven varstva od tiste, ki jo zagotavlja Direktiva, in potrjuje, da se raven varstva, ki jo države članice že zagotavljajo pri izvajanju Direktive, ne sme znižati.

Člen 3

V skladu s to določbo imajo države članice dve leti za prenos Direktive v svoj pravni red in za predložitev besedil nacionalne zakonodaje Komisiji. Poleg tega določba zahteva, da Komisija

---

¹⁹ Zadeva 109/88, *Danfoss*, Recueil 1989, str. 3199.

²⁰ UL L 14, 20.1.1998.

²¹ UL L 180, 19.7.2000.

²² UL L 303, 12.12.2000.

²³ UL L 373, 21.12.2004.

²⁴ UL L 204, 26.7.2006.

²⁵ Zadeva C-180/95, *Draehmpaehl*, Recueil 1997, str. I-2195 in zadeva C-271/91, *Marshall*, Recueil 1993, str. I-4367.

poroča Parlamentu in Svetu o izvajanju Direktive na podlagi podatkov, prejetih od držav članic.

Člen 4

To je standardna določba, ki določa, da morajo države članice Komisiji redno sporočiti informacije o uporabi spremenjene direktive, Komisija pa mora o tem poročati zakonodajalcu Skupnosti in, če je potrebno, sestaviti predloge za spremembo in posodobitev Direktive.

Člen 5

To je standardna določba, po kateri Direktiva začne veljati na dan objave v Uradnem listu.

Člen 6

Ta je standardna določba z naslovniki, iz katere je razvidno, da je Direktiva naslovljena na države članice.

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o spremembi Direktive Sveta 92/85/EGS o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ter zlasti členov 137(2) in 141(3) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije²⁶,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora²⁷,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij²⁸,

v skladu s postopkom iz člena 251 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Člen 137 Pogodbe določa, da Skupnost z namenom izpolnjevanja ciljev člena 136 Pogodbe države članice podpira in jim pomaga pri njihovih dejavnostih izboljševanja delovnih pogojev za varstvo zdravja in varnosti delavcev ter zagotavljanja enakosti med ženskami in moškimi glede priložnosti na trgu dela in obravnave pri delu.
- (2) Člen 141 Pogodbe določa, da Svet v skladu s postopkom iz člena 251 in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom sprejme ukrepe za zagotovitev uporabe načela enakih možnosti in enakega obravnavanja žensk in moških glede zaposlovanja in poklica.
- (3) Ker se ta direktiva ne nanaša le na zdravje in varnost nosečih delavk ali delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, ampak tudi na vprašanja enakega obravnavanja, kot je pravica do vrnitve na isto ali enakovredno delovno mesto, pravila o odpustu in pravice iz delovnega razmerja ali na višjo finančno podporo med dopustom, pravno podlago za to direktivo tvorita člena 137 in 141.
- (4) Enakost med moškimi in ženskami je temeljno načelo Evropske unije. Člena 21 in 23 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije prepovedujeta sleherno diskriminacijo

---

²⁶ UL C , , str. .

²⁷ UL C , , str. .

²⁸ UL C , , str. .

glede na spol in zahtevata zagotavljanje enakosti med moškimi in ženskami na vseh področjih.

- (5) V skladu s členom 2 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti je spodbujanje enakosti ena ključnih nalog Skupnosti. Podobno si v skladu s členom 3(2) Pogodbe Skupnost prizadeva za odpravo neenakosti in spodbuja enakost med moškimi in ženskami v vseh svojih dejavnostih.
- (6) Direktiva 92/85/EGS²⁹ določa ukrepe za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo.
- (7) Ena od šestih prednostnih nalog, opredeljenih v načrtu za enakost med ženskami in moškimi za obdobje 2006–2010³⁰, je doseči, da bodo delo, zasebno in družinsko življenje bolj uravnoteženi. V povezavi s tem je Komisija pregledala obstoječo zakonodajo na področju enakosti med spoloma, da bi jo po potrebi posodobila. Komisija je napovedala, da bo za izboljšanje upravljanja na področju enakosti med spoloma „pregledala obstoječo zakonodajo EU na področju enakosti med spoloma, ki ni vključena v postopek preoblikovanja za leto 2005 (...) z namenom dopolnitve, posodobitve in preoblikovanja, kjer bo potrebno“. Direktiva 92/85/EGS ni vključena v prenovljeno različico.
- (8) V svojem sporočilu *Prenovljena socialna agenda: priložnosti, dostopnost in solidarnost v Evropi 21. stoletja*³¹, je Komisija potrdila, da je treba izboljšati usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja.
- (9) Zaradi njihove ranljivosti je treba nosečim delavkam in delavkam, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, zagotoviti pravico do najmanj 18 zaporednih tednov porodniškega dopusta pred in/ali po porodu, od katerega je vsaj šest tednov obveznih po porodu.
- (10) Mednarodna organizacija dela priporoča najmanj 18 tednov porodniškega dopusta, med katerim ženska prejema nadomestilo v znesku njenega prejšnjega zaslužka. Konvencija o varstvu materinstva, ki jo je Mednarodna organizacija dela sprejela leta 2000, določa šest tednov obveznega porodniškega dopusta po porodu.
- (11) Sodišče evropskih skupnosti glede načela enakega obravnavanja dosledno priznava zakonitost varstva ženske zaradi njenega biološkega stanja med nosečnostjo in po njej. Poleg tega dosledno odloča, da je kakršno koli neugodno obravnavanje žensk, ki je povezano z nosečnostjo ali materinstvom, neposredna diskriminacija zaradi spola.
- (12) Na podlagi načela enakega obravnavanja Sodišče ES priznava tudi varstvo pravic žensk iz delovnega razmerja, zlasti njihovo pravico do vrnitve na isto ali enakovredno delovno mesto, pod delovnimi pogoji, ki zanje niso slabši, kakor tudi pravico do vseh izboljšav delovnih pogojev, do katerih bi bile upravičene med svojo odsotnostjo.
- (13) Zato morajo biti ženske zavarovane pred diskriminacijo zaradi nosečnosti ali porodniškega dopusta in jim mora biti omogočeno ustrezno pravno varstvo.

---

²⁹ UL L 348, 28.11.1992.

³⁰ Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom *Načrt za enakost med ženskami in moškimi* – COM(2006) 92.

³¹ COM(2008) 412.

- (14) Ta direktiva ne posega v Direktivo 2002/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2002 o spremembi Direktive Sveta 76/207/EGS o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev³², kakor jo spreminja Direktiva 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu³³.
- (15) Varstvo zdravja in varnosti nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile, ali delavk, ki dojijo, bi moralo biti zagotovljeno in ne bi smelo biti v nasprotju z načeli, ki so vključena v direktive, ki se nanašajo na enako obravnavanje moških in žensk.
- (16) Da bi izboljšali dejansko varstvo nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, bi bilo treba prilagoditi pravila o dokaznem bremenu, če obstaja verjetnost kršenja pravic, ki jih zagotavlja ta direktiva. Za učinkovito uveljavljanje teh pravic bi bilo treba dokazno breme prenesti na toženo stranko, ko se navajajo dokazi o taki diskriminaciji.
- (17) Učinkovito izvajanje načela enakega obravnavanja zahteva ustrezno sodno varstvo pred viktimizacijo.
- (18) Države članice morajo zagotoviti učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni za kršitve obveznosti iz te direktive.
- (19) Izkušnje kažejo, da bi se varstvo pred kršenjem pravic, ki jih zagotavlja ta direktiva, okrepilo, če bi v vsaki državi članici organu (ali organom) za enakost dali pristojnost, da analizira probleme, prouči možne rešitve in zagotovi praktično pomoč žrtvam. Zato bi morala biti v ta namen v to direktivo vstavljena določba.
- (20) Ta direktiva določa minimalne zahteve, s čimer daje državam članicam možnost, da uvedejo ali obdržijo ugodnejše določbe. Izvajanje te direktive ne sme opravičevati nikakršnega poslabšanja obstoječih razmer v posamezni državi članici.
- (21) Ker ciljev ukrepa, ki ga je treba sprejeti, zlasti izboljšanja minimalne stopnje varstva nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo, in izboljšanja dejanskega izvajanja načela enakega obravnavanja države članice ne morejo zadovoljivo doseči zaradi razlik v njihovih stopnjah varstva, in bi te cilje lažje dosegli na ravni Skupnosti, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti, kot to predvideva člen 5 Pogodbe o Evropski skupnosti. V skladu z načelom sorazmernosti, kakor je opredeljeno v zgoraj navedenem členu, ta direktiva ne presega okvirov, ki so potrebni za doseganje teh ciljev –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Direktiva 92/85/EGS se spremeni:

---

³² UL L 269, 5.10.2002, str. 15.

³³ UL L 204, 26.7.2006, str. 23.

1. Člen 8 se nadomesti z naslednjim besedilom:

„Člen 8

Porodniški dopust

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da imajo delavke iz člena 2 pravico do neprekinjenega obdobja porodniškega dopusta, ki traja vsaj 18 tednov in je razporejen pred in/ali po porodu.

2. Porodniški dopust iz odstavka 1 vključuje vsaj šest tednov obveznega dopusta po porodu. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da je delavkam iz člena 2 zagotovljeno, da lahko svobodno izberejo, kdaj vzamejo neobvezni del porodniškega dopusta, pred ali po porodu.

3. Predporodni del porodniškega dopusta se podaljša za čas med predvidenim datumom poroda in dejanskim datumom poroda, ne da bi se preostali del porodniškega dopusta skrajšal.

4. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da se odobri dodatni dopust v primeru prezgodnjega rojstva otroka, hospitalizacije otroka ob rojstvu, rojstva prizadetega otroka ali rojstva več otrok hkrati. Dolžina dodatnega dopusta mora biti sorazmerna in zagotoviti izpolnitev posebnih potreb matere in otroka oziroma otrok.

5. Države članice zagotovijo, da odsotnost zaradi bolezni ali zapletov zaradi nosečnosti več kot 4 tedne ali več pred porodom ne vpliva na trajanje porodniškega dopusta.“

2. Člen 10 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 10

Prepoved odpusta

Da bi se delavkam iz člena 2 zagotovilo uveljavljanje njihovih pravic do varovanja zdravja in varnosti, kot so priznane po tem členu:

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za prepoved odpusta in vseh priprav na odpust delavk iz člena 2 v obdobju od začetka nosečnosti do konca porodniškega dopusta iz člena 8(1), razen v izjemnih primerih, ki niso povezani z njihovim stanjem in so dovoljeni po nacionalni zakonodaji in/ali praksi, pod pogojem, da je svoje soglasje dal pristojni organ, kjer je to primerno.

2. Če je delavka iz člena 2 odpuščena v obdobju iz točke 1, mora delodajalec pisno navesti pravilno utemeljene razloge za njen odpust. V primeru odpusta v obdobju šestih mesecev po koncu porodniškega dopusta iz člena 8(1), mora delodajalec na zahtevo zadevne delavke pisno navesti pravilno utemeljene razloge za njen odpust.

3. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da delavke iz člena 2 zaščitijo pred posledicami odpusta, ki je na podlagi točk 1 in 2 nezakonit.

4. Slabše obravnavanje ženske zaradi nosečnosti ali porodniškega dopusta iz člena 8 je diskriminacija v smislu Direktive 2002/73/ES, kakor jo spreminja Direktiva 2006/54/ES.“

3. Člen 11 se spremeni:

(a) Doda se naslednja točka 1a:

„1a. Delavke iz člena 2, ki jim delodajalec ne dovoljuje, da bi opravljale svoje delo, ker meni, da ga ne morejo opravljati, ne da bi predložile zdravniško potrdilo, morajo do začetka porodniškega dopusta v smislu člena 8(2) dobivati plačilo v višini njihove polne plače.“

(b) v točki 2 se doda naslednja točka (c):

„(c) Pravica, da se delavke iz člena 2 vrnejo na svoja delovna mesta ali enakovredna delovna mesta, kjer pogoji niso slabši, in pravica do izboljšanj delovnih pogojev, do katerih bi bile upravičene med svojo odsotnostjo.“

(c) točka 3 se nadomesti z naslednjim besedilom:

„3. nadomestilo iz člena 2(b) je ustrezno, če zagotavlja dohodek enak znesku zadnje mesečne plače ali povprečne mesečne plače, za katerega pa lahko nacionalna zakonodaja določi zgornjo mejo. Ta zgornja meja ne sme biti nižja od nadomestila, ki ga dobijo delavke iz člena 2 v primeru prekinitve dejavnosti iz razlogov, ki so povezani z njihovim zdravjem. Države članice lahko določijo obdobje, ki se upošteva pri izračunu povprečne mesečne plače.“

(d) Doda se naslednja točka 5:

„5. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da delavke iz člena 2 med porodniškim dopustom in po vrnitvi s porodniškega dopusta iz člena 8 lahko prosijo za spremembe urnika in oblik dela ter da bi morali biti delodajalci obvezani te prošnje obravnavati ter pri tem upoštevati svoje potrebe in potrebe delavk.“

4. Vstavi se naslednji člen 12a:

„Člen 12a

Dokazno breme

1. Države članice sprejmejo ukrepe, ki so glede na njihove nacionalne sodne sisteme potrebni za zagotovitev, da mora, kadar osebe, ki menijo, da so jim bile kršene pravice iz te direktive, in sodišču ali drugemu pristojnemu organu predložijo dejstva, na podlagi katerih je mogoče domnevati, da je prišlo do takšne kršitve, tožena stranka dokazati, da Direktiva ni bila kršena.

2. Odstavek 1 ne preprečuje državam članicam, da uvedejo pravila o dokazovanju, ki so ugodnejša za tožnike.

3. Odstavek 1 se ne uporablja v kazenskih postopkih.

4. Državam članicam ni treba uporabljati odstavka 1 pri postopkih, v katerih sodišče ali drugo pristojno telo razišče dejstva v zvezi s primerom.

5. Odstavki 1 do 4 se uporabljajo tudi v vseh pravnih postopkih, začelih v skladu s členom 12.“

5. Vstavi se naslednji člen 12b:

„Člen 12b

Viktimizacija

Države članice v svoje nacionalne pravne sisteme vključijo ukrepe, ki so potrebni za zaščito posameznikov pred kakršnim koli neugodnim obravnavanjem ali neugodnimi posledicami pritožbe, ki so jo vložili, ali postopkov, ki so jih začeli, da bi uveljavili spoštovanje pravic, zagotovljenih v skladu s to direktivo.“

6. Vstavi se naslednji člen 12c:

„Člen 12c

Kazni

Države članice določijo pravila o kaznih, ki se uporabljajo za kršitve nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, in sprejmejo vse potrebne ukrepe, da se zagotovi njihovo izvajanje. Kazni lahko obsegajo plačilo odškodnine, ki ne sme biti omejena z določitvijo vnaprejšnje zgornje meje, in morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.“

7. Vstavi se naslednji člen 12d:

„Člen 12d

Organ za enakost

Države članice zagotovijo, da je(so) organ(-i) za spodbujanje, analiziranje, nadzorovanje in podpiranje enakega obravnavanja vseh oseb brez diskriminacije zaradi spola iz člena 20 Direktive 2002/73/ES, kakor jo spreminja Direktiva 2006/54/ES, pristojen(-jni) tudi za zadeve, ki jih zajema ta direktiva.“

Člen 2

1. Države članice lahko uvedejo ali ohranijo določbe, ki so za delavke ugodnejše od teh, ki jih določa ta direktiva.
2. Izvajanje te direktive ne more biti pod nobenimi pogoji podlaga za znižanje ravni varstva na področjih, ki jih ureja ta direktiva.“

Člen 3

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do ... [dve leti po sprejetju]. Komisiji takoj sporočijo besedila navedenih predpisov in korelacijsko tabelo med navedenimi predpisi in to direktivo.
2. Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Člen 4

1. Države članice in nacionalni organi za enakost sporočijo Komisiji najpozneje do [pet let po sprejetju] in potem vsakih pet let vse informacije, ki jih Komisija potrebuje, da lahko za Evropski parlament in Svet pripravi poročilo o uporabi Direktive 92/85/EGS, kakor jo spreminja ta direktiva.
2. V poročilu Komisije se, kot je primerno, upoštevajo stališča socialnih partnerjev in zadevnih nevladnih organizacij. V skladu z načelom enakosti med spoloma poročilo med drugim vsebuje oceno učinka sprejetih ukrepov na ženske in moške. Glede na prejete informacije poročilo po potrebi vključuje predloge za spremembe in posodobitve Direktive 92/85/EGS, kakor jo spreminja ta direktiva.

Člen 5

Ta direktiva začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 6

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,
Za Evropski parlament
Predsednik

Za Svet
Predsednik